

Listening Post, Växjö 2019-01-21

Gruppen bestod av nio deltagare och två samtalsledare Marie Swelén och Maja Gréen. Deltagarna bestod av sju kvinnor och två män. En deltagare har nyligen börjat sitt första arbete efter universitetsstudierna. Några var pensionärer men är fortfarande yrkesverksamma. Flera av deltagarna var psykologer.

Del 1 Delande av aktuella erfarenheter.

Det fanns tankar om att samhället förändrats och blivit mer materiellt. Pengar och jaget har blivit mer och mer viktigt. Tidigare var samhället mer värderingsstyrt, det fanns empati och civilkurage och mellanmänskliga relationer. Förr fanns normer om likhet som styrde. Idag läggs fokus på det som avviker och det finns en större avsaknad av gemensamma normer. Individerna är i fokus och förväntas själv hitta "sin" väg. Tidigare fanns en större tillhörighet och anpassning till gruppen, idag är det var och en som får ta ansvar för sig själv. Mycket fokus läggs på att utreda avvikelser och det läggs stora resurser på att ta reda på vilket sätt individen avviker men färre resurser att ge stöd och hjälp för att underlätta för individerna. Det medicinska perspektivet utgör en grund för ställningstagande även för psykologiska problem. Ett samhällskontrakt bygger på att vi ska utföra saker som kanske inte är mina val för samhällets/gruppens skull. Finns det fortfarande en vilja att medverka i ett samhällskontrakt?

Under samtalet kom frågan upp om vi är normala i den här gruppen? Kommer jag säga rätt saker? Kommer jag framstå som en god representant? Gruppens tankar utgjorde en illustration av nuläget. Det fanns en egen oro för att avvika och att inte passa in eller att ha rätt eller fel åsikt.

Vi tar snabba beslut. Reflektion över tidigare lärdomar, etiska övervägande att "tänka efter före" saknas till stora delar. Det tycks som att trots mycket kunskap används den inte till att söka nya vägar. Det ska gå snabbt och vara effektivt vilket påverkar möjligheten till reflektion.

En upplevelse av polarisering togs upp, att gråzonerna försvinner och att det som belyses är mer svart och vitt trots att samhället är mer komplext än någonsin. Förr fanns det fler ideella föreningar med där oliktankande människor kunde samlas. Idag samlas "bubblor" av människor som tänker samma sak. När vände det? Hur blev det så här? Hur hittar vi tillbaka? Det finns en stor segregation idag, vem har eller tar ledarskapet att skapa förändring? Demokrati bygger på att olika erfarenheter får finnas. De mest insatta vågar inte sticka ut. Man måste ha rätt åsikt. Det är smalt i åsiktskorridoren och likasinnade tycks bilda egna grupper för att få bekräftelse. Det hot och hat på nätet medför att många vågar inte uttala sig. Det kan bli farligt att inte våga.

Politik utgjorde ett annat ämne som flera tog upp, både inom Sverige och i världen. I regeringsförklaringen är fokus på starkt och tydligt ledarskap som talar om VAR vi ska men inte HUR. Det skapar få bilder av framtiden och en vilshenhet och en oro för hur vi ska komma framåt. Det finns ett förakt mot politiker och en avsaknad av mod att föra samtal. Många upplever att det finns en brist på det empatiska ledarskapet och på demokratifrågor. Har det blivit en reträtt av det empatiska ledarskapet? Vad vågar vi tro på? När vi saknar ett ledarskap skapas en vilshenhet och en rädsla. Det verkar i vissa sammanhang som att det är viktigare vem du är och var du kommer ifrån än vad du står för och vilken kompetens du har. Det finns krafter som lägger mycket fokus vid ursprung, etnicitet,

hudfärg etc. Det finns en oro för ännu mer ökad polarisering och även för kommande etniska utrensningar då man kan se utåtageranden mot olika folkgrupper exempelvis judar. Kan liknande folkfördrivningar som den som genomfördes av tysktalande från Böhmen under 1940-talet upprepas?

Media bidrar till en bristande tro på framtiden genom fokusera på konflikter och oenighet på ett svart/vitt sätt snarare än beskrivningar av helhet och komplexitet i mer nyanserade termer. Händelser beskrivs ofta utifrån ett känslomässigt perspektiv där exempel på en enskild individ utsatthet ofta får illustrera händelsen istället för att redogöra för de faktiska omständigheterna utifrån ett brett perspektiv.

Klimatfrågan och Greta Tunbergs protest mot miljöförstörelsen tvingar oss att rannsaka oss själva. Hon säger att Kejsaren är naken. Tar hon en viktig roll som en Jeanne d'Arc? Jaget och samhället. Vad är viktigt? Mitt liv eller det gemensamma. Vilket ansvar har jag? Vi?

Varför agerar inte jag/vi? Valen är så många, komplexiteten så stor och det kan kännas ogreppbart. Det medför att några hemfaller i att man inte engagerar sig i något alls. De många behoven blir övermäktiga. Men om jag inte orkar välja blir livet meningslöst. Att inte bry sig om andra blir kallt.

Ett ämne som väckte många tankar och känslor var Marie Kondos metod. Den går ut på att sortera materiella ting och att göra aktiva val av det man önskar behålla, vad är viktigt och vad är inte viktigt. När man sorterar behåller man det som ger "spark joy". Processen är långsam och tar mycket tid. Den ger en känslomässig påverkan, man blir berörd. Den ger en känsla av att jag har valt det jag vill ha kvar i mitt liv.

Digitaliseringen bidrar till hopp och känns samtidigt hotfull. Det går snabbt, vi ser inte vart det kan ta vägen, det är svårgreppbart, vilket skapar en oro. Kan det slå sönder det samhälle vi har idag? Samtidigt är en ny värld på väg att skapas. Vad finns det för ideal och möjligheter i det nya som kan gagna vårt samhälle?

Vi lever påkopplade med mobilen och datorn med oss hela tiden. Det finns en upplevelse av att man måste vara med i loppet. Om man stiger av finns en rädsla att missa något. Vi lever i ett ständigt NU. Det gör att det är svårt att reflektera och att kunna skapa en framtidsbild. Vad händer om vi inte kan processa och reflektera över det vi upplever? Empatilöshet och objektifiering kan bli effekten. BUP:s långa köer ges som exempel på ett samhälle i förändring som skapar bristande hanterbarhet och ökad ohälsa.

Del 2. Sökande efter centrala teman

-Val, osäkerhet, roll

-Egocentrism, identitet, tillhörighet, rädslor, ta del av –inte vara del av, fragmentering, ökad hastighet, polarisering

-Förväntningar tex på vården: BUP har kö, polarisering, svart och vitt, diagnos men inte så mycket behandling.

Del 3. Analys och hypotesbildning

Det gemensamma samhällsbygget som fanns på 50-talet är inte lika enkelt att se idag. Då fanns en klar dröm och en riktning. Idag letar vi efter det gemensamma målet. Vi har inte klarat sekulariseringen, mammon har kommit. Pengarna öppnar för frihet, vi tror vi kan köpa lycka men det driver oss åt fel håll. Vårt agerande har skadat planeten. Det finns känslor av att katastrofen är nära. Vad är det för ögonblick vi är i? Kanske har vägen brutits och vi får se djupet. Dessa frågor skapar ångest för många och skapar försök att hantera och att få svar på. Det tycks finnas en kamp mellan jaget och det mellanmännsliga/gruppen. Det är svårt att vara ensam. Det finns en längtan efter att vara tillsammans och att ha gemensamma mål.

Det verkar som att det bland alla de möjligheter som finns saknas ramar och riktlinjer, vilket skapar osäkerhet och otrygghet och ett sökande efter trygghet i auktoriteter som pekar ut vägen. Mitt i det svåra finns det dock hopp. I nöd hjälper människor varandra och samarbetar. Då kommer kraften att göra tillsammans tillbaka. I vårt sökande efter stöd och hopp behöver vi se upp för falska ledare. Triumph utgör en av många ledare som talar om "hur det ska vara". Han ger enkla lösningar på komplexa problem. Han fyller en längtan som många människor har av en riktning och av svar.

Hypotes

Vi tycks befinna oss i en förändringstid, en brytningstid där tidigare normer övergivits och inte längre fungerar som bas och trygghet. Den nya framtiden är ännu diffus vilket skapar otrygghet och längtan efter stabilitet och förutsägbarhet. Individualismen ger många möjligheter men skapar en ensamhet och en saknad av grupptillhörighet. Ingen annan kan göra det åt mig. Det skapar också en ensamhet en längtan efter tillhörighet. Det tycks finnas ett spänningsfält mellan att själv kunna välja och att få tillhöra en grupp där man får göra avkall på "sitt eget".

Det finns en vilshenhet, en oro för en diffus framtid som målas upp som en domedag, som människor försöker hantera. Det skapar ett utrymme för auktoritära ledare att träda fram och "ge" enkla svar på en komplex och ogreppbar värld. Man söker trygghet genom att söka sig till varandra och till likasinnande utifrån religion, politik, andlighet, träning etc. för att få såväl svar som gemenskap.

Eftertänksamhet och att ta vara på tidigare erfarenhet vid planering framåt, har lagts åt sidan till följd av ökat fokus på konkreta enkla lösningar och på synliga och snabba resultat. Behovet att mäta och förklara i enkla termer ger en illusion om att vi vet och kan och förstår. En känsla av kontroll, något konkret att "hålla sig i", i den osäkra världen.